

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Cap. 1. Brevis recapitulatio præcedentium, & propositio sequentium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

DE
GRATIA CHRISTI
SALVATORIS
LIBER SEPTIMVS.

Qui est secundus de libero arbitrio.

CAPVT PRIMVM.

Brevis recapitulatio præcedentium & propositio
sequentium

HACTENVS declaravimus generalem libertatis rationem, à qua dictum est liberum arbitrium, commune bonis ac malis, in eo sitam esse quod immune sit à necessitate coactionis, ut sanctus Bernardus, Magister Sententiarum, & ceteri locuti sunt, vel à necessitate qua non est in nostra potestate, sed etiam si volumus esse id quod potest, ut sanctus Augustinus, quamvis idem diceret, loqui maluit. Nam si aliquid coacte fieri dicatur, sive invito, sive volente renitenteque voluntate, sive quod non est in nostra potestate, ut fiat vel non fiat, idem omnino dicitur. Omnibus enim istis modis exprimitur id quod fit à principio extrinseco, nihil agente seu renitente voluntate, quæ est coacti definitio. Porro ista consideratio libertatis privativa est, quasi respectu termini à quo fit liberum. Cum vero arbitrium non dicatur liberum nisi respectu sui actus, quasi termini ad quem, hinc non contentus Augustinus privative expressisse libertatis naturam, eandem etiam positive explicuit, illum actum esse nobis liberum dicens, qui est in nostra potestate, sive quod idem est, sicut ipse interpretatur, qui fit cum volumus: quasi hoc liberum esse diceret quod habet actum in sua potestate: quam omnium Græcorum definitionem esse diximus, dum simpliciter liberam arbitrium vocant, τὸ ἀπορρογίον, & liberum τὸ ἐφ' ἡμῶν. Porro valde legitima & oportuna est ista Augustini expositio, quia exprimit contradictorium ejus à quo dicebatur esse liberum, scilicet cogentis necessitatis. Cum enim coactum sit id quod non est in arbitrij potestate, quod fit cum volumus (id est renitente passo) merito

A liberum dixit id esse, quod est in nostra potestate, quod fit cum volumus; qua de causa sanctus Bernardus & Scholastici veteres magno consensu dixerunt, voluntatem in omnibus Deo, Angelis, hominibus, beatis, damnatis æqualiter esse liberam, quia omni cogente necessitate superiorem, ut hanc ob rem Græci liberum arbitrium ἀπορρογίον id est, indomitum seu servitutis impatiens appellaverint.

Sed quamvis ita sit, ut voluntas semper à necessitate cogente libera sit, non tamen idcirco existimandum est, voluntatem quolibet actus etiam voluntatis habere semper re ipsa in sua potestate. Ad quosdam enim actus voluntas in certo statu profus impotens est, et si ad oppositos non cogatur, quod in Deo, & beatis, in damnatis & infidelibus apertissimum est. Nec enim illi Deum odisse, vel quoquo modo peccare, nec hi diligere possunt. Per hoc ergo quod dicitur actus privative liber à cogente necessitate, exprimitur quidem quod non fit extra potestatem, non tamen sic explicatur, per quid positive ponatur in nostra potestate, vel unde fiat quod illam potestatem respectu unius actus voluntas habeat, respectu alterius careat, cum quoquod sese vertit, semper à coactione sit expedita. Dantur enim quædam impedimenta, vel quasi vincula voluntatis, à quibus subinde se expedire non potest; vel quia nunquam vult, vel velle potest; vel quia non satis fortiter vult, nec fortius velle potest. Dantur & adjumenta voluntatis quibus fit ut velit, vel si jam velit, ut robustius velit. Quicquid ergo vel dissipat impedimenta, vel confert adjumenta voluntatis, hoc voluntatem non privative respectu coactionis (hoc enim semper & quasi essentialiter possidet) sed quasi positive liberam respectu certorum actuum facit, ad quorum oppositos

oppositos est liberrima. Quamquam & in ipsa consideratione aliquid negativi necessario includatur. Nec enim intelligi potest, quod voluntas ad certum genus actuum sine coactione exercendorum fiat expedita, nisi simul ab impedimentis & vinculis eorum intelligatur liberari. Quamobrem duo hic disquiren-

da sunt. Primum quid sit illud quod voluntatem potentem ad actus liberos facit, seu quid sit quod facit actum in arbitrij potestate: alterum circa quos actus & objecta versetur libertas voluntatis, finem an media, bonum an malum, & quam actuuum suorum indifferentiam postulet.

CAPVT SECVNDVM.

Est aliquid, præter nudam facultatem voluntatis, quod actum etjam voluntatis ponit in arbitrij potestate & illud facit velle.

QUÆRIMVS hic igitur, quid sit illud quod nos velle vel nolle facit, quo actus aliquis voluntatis (de actibus enim imperatis nulla difficultas est) ponitur in potestate voluntatis, seu, quid voluntatem ad actus aliquos liberam & potentem facit, ita ut sine eo velle non possit. Nam si nihil aliud est præter ipsam potentiam voluntatis, nulla ratio est, cur beati Angeli, & (quod absit) Deus ipse jam peccare non possit; nulla ratio cur damnati Deum diligere non possint, vel ipsi homines in hac vita non tantum diligant, quantum à se diligendum esse, & in hac vita diligere posse, totis visceribus optant & clamant. A liquid est igitur præter voluntatem, quod voluntatem ipsam vel impedit vel potentem facit, ut unum objectum omnino velit, & quantum satis est velit, & ut alterum nolit, vel non quantum satis est nolit.

Dico igitur sancti Augustini principiis insistendo, aliquid omnino esse præter nudam facultatem voluntatis, quod eam facit velle vel nolle, quo omnino absente sit impotens, præsentem potens, sive ad bonum sive ad malum. Hoc qui negat prima Christianæ fidei fundamenta concutit, quæ indubitanter docet, actus quosdam esse omnino extra potestatem voluntatis, nisi Deus potestatem ipsam voluntati per suam gratiam largiatur: esse quædam impedimenta voluntatis, quæ nisi dissipentur, fieri nullo modo posse ut voluntas velit, multo minus ut fortiter velit. Ita quippe firmiter, quamvis mirabiliter, quibusdam viscosis & voluntarijs vinculis voluntas certis objectis implicari potest, ut ea nulla omnino sua propria potestate dirumpere possit aut velit. Probat hoc invidet experientia quotidiana, qua videmus aliquos incredibiles difficultates perpeti, ut alio suam voluntatem transferant, quo transferendam esse judicant, & omnibus medullis voluntatis quantas habent volunt. Neque tamen obtemperat voluntas voluntati. Quid ita, nisi quia voluntas pennas visco ligatas habet, quod non potest adhuc contraria voluntate dirumpere? Poterit autem cum potestatem ille qui solus potest, voluntati dede-

rit. Cujus rei nullum illustrius exemplum occurrere potest, quam illa celeberrima lucta sancti Augustini, cujus ipse testis est irrefragabilis: *Ego fremebam spiritu indignans turbulensissima indignatione quod non irem in placitum & pactum tecum Deus meus in quod eisdem esse, omnia ossa mea clamabant, & in celum tollebant laudibus: Et non illic ibatur navibus aut qua trigis &c. Nam non solum ire, verum etiam perire illuc, nihil erat aliud quam velle ire, sed velle fortiter & integrè, non semisauciam hæc atque hæc versare & iactare voluntatem. Et adhuc uberius: Tam multum ergo feci, ubi non hoc erat velle quod posse, & non faciebam, quod & incomparabili affectu amplius mihi placebat, & mox ut vellem possem, quia mox ut vellem atque vellem. Ex quo conatu Augustini facile videt quilibet, quantum vinculum fuerit, quod tam serio volentem voluntatem detinebat & ligabat, ut illud non posset rumpere. An forte non erat vinculum quod retrahebat à fortiter volendo voluntatem? Dicat ille qui expertus est: *Sic aegrotabam & exercebar accusans meipsum solito acerbius nimis, ac volvens, ac versans me in vinculo meo, donec abrumperetur totum, quod iam exiguo tenebar sed tenebar tamen. Et iterum: Sontiebam me ab eis teneri, & iactabam voces miserabiles. Quamdiu, quamdiu, eras & eras? Quare non modo, quare non hac hora finis turpitudini meae? Dicebam & flebam amarissima conuisione cordis mei.* An forte non conabatur voluntate vinculum voluntatis abrumperere? Quid sibi vult ergo tantus fletus, tanta indignatio, tantus fremitus ejus aduersum se, quid incomparabilis ille affectus vinculi dirumpendi? Ipse testis sit conatus sui: *Dicebam enim apud me intus: Ecce modo fiat, modo fiat. Ecce propositum voluntatis & conatus imperium. Et item conabar & paulo minus ibi eram, & paulo minus iam tanquam attingebam, & tenebam & non ibi eram. Ecce luctam, ecce conatum, si quis unquam peccator adhibuit, obnixissimum. Sed vinculum voluntatis vetus fortius erat, quam ut omnibus voluntatis illius novæ viribus cederet: Plusquam in me valebat deterius molitum, quam melius insolitum. Vinculo enim desiderii concubitus, inquit, artissime tenebar. Et utramque voluntatem comparans inter se: Velle meum tenebat nimicum, & intus**

lib. 8. conu. fess. 8.

lib. 9. conu. fess. 11.

ibid. c. 18.

Cap. 6.